

99/36

Hospodaření s majetkem státu a s prostředky státního rozpočtu kapitoly Úřad pro státní informační systém

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu na rok 1999 pod číslem 99/36. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Alexandr Růžek.

Kontrolou bylo prověřeno hospodaření s majetkem státu a s prostředky státního rozpočtu kontrolované osoby – Úřad pro státní informační systém (dále jen „ÚSIS“). Kontrolovaným obdobím byly roky 1998 a 1999. V případě věcných souvislostí bylo kontrolováno i předchozí období.

Kontrolu provedla v období od září 1999 do února 2000 skupina kontrolujících NKÚ z odboru hospodářské politiky a zahraničních věcí. Proti kontrolnímu protokolu nebyly podány námitky.

Kolegium NKÚ na svém VIII. zasedání, konaném dne 17. dubna 2000,

schválilo usnesením č. 10/VIII/2000 kontrolní závěr v tomto znění:

A. Úvod

ÚSIS byl zřízen zákonem č. 272/1996 Sb., kterým se provádějí některá opatření v soustavě ústředních orgánů státní správy České republiky a kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů. ÚSIS vznikl ke dni 1. 11. 1996 a je ústředním správním úřadem pro vytváření a rozvoj informačních systémů veřejné správy a správu referenčního rozhraní s vlastní rozpočtovou kapitolou. Zákon o informačních systémech veřejné správy, který má mj. upravit postavení a kompetence ÚSIS, nebyl do doby ukončení kontroly přijat. K řešení problematiky státní informační politiky (dále jen „SIP“) byly zřízeny i další, níže uvedené orgány, jejichž činnost byla zčásti financována z rozpočtových prostředků ÚSIS.

Usnesením vlády ze dne 19. 10. 1998 č. 680, o zřízení Rady vlády České republiky pro státní informační politiku, byla zřízena Rada vlády ČR pro státní informační politiku (dále jen „Rada“) jako poradní orgán vlády. Činnost Rady administrativně a organizačně zabezpečuje ÚSIS, který plní funkci sekretariátu Rady.

Rada zřídila svým usnesením ze dne 19. 2. 1999 odbornou pracovní skupinu při Radě vlády ČR pro státní informační politiku (dále jen „Skupina“) jako odborný orgán Rady. Činnost Skupiny administrativně a organi-

začně zabezpečuje rovněž ÚSIS. Skupina zřizuje ještě expertní skupiny k řešení Radou vybraných úkolů. Odměny a náhrady expertů za expertní činnost pro Skupinu se hradí z rozpočtových prostředků ÚSIS.

V roce 1999 Rada zřídila České fórum pro informační společnost jako poradní orgán Rady, reflektující svým zaměřením odborné a společenské aspekty realizace SIP a vývoje informační společnosti v úzkém vztahu jak ke Skupině, tak k odborné a ostatní veřejnosti. Administrativní a technickou podporu činnosti zajišťuje rovněž ÚSIS.

V souvislosti s přípravou na přechod do roku 2000 a s řešením problému tzv. počítačového roku 2000 (dále jen „problematika Y2K“) pověřila vláda svým usnesením ze dne 1. 2. 1999 č. 108, k problematice tzv. počítačového roku 2000 (Y2K), ÚSIS funkcí Národního koordináčního střediska s celostátní působností pro řešení problému roku 2000. Zároveň jmenovala předsedu ÚSIS národním koordinátorem pro řešení problému roku 2000.

Usnesením ze dne 21. 4. 1999 č. 364, k opatřením přijatým při řešení problematiky tzv. počítačového roku 2000 (Y2K), schválila vláda Národní program pro řešení problematiky Y2K včetně navýšení rozpočtu ÚSIS o cca 25 mil. Kč.

Usnesením ze dne 28. 7. 1999 č. 785, k Informaci o aktuálním stavu připravenosti řešení problematiky tzv. počítačového roku 2000 (Y2K), vláda schválila „Národní krizový plán k eliminaci možných dopadů tzv. počítačového roku 2000 (Y2K)“ a zvýšení závazných ukazatelů limitů regulace zaměstnanosti pro ÚSIS na rok 1999.

Usnesením ze dne 1. 9. 1999 č. 900, k návrhu vázaní výdajů státního rozpočtu v roce 1999, vláda schválila pro rozpočtovou kapitolu ÚSIS další navýšení rozpočtu na rok 1999 o cca 45 mil. Kč na „zabezpečení přechodu na tzv. počítačový rok 2000 (Y2K) podle usnesení vlády č. 364/1999“, včetně změny závazných ukazatelů rozpočtu a limitů regulace zaměstnanosti na rok 1999.

Řešení problematiky Y2K bylo na ÚSIS zajištěno zřízením samostatného odboru, v němž od srpna 1999 pracovalo 21 pracovníků (k 31. 12. 1999) a který hospodařil s prostředky ve výši cca 70 mil. Kč, tj. s částkou, která je téměř shodná s celkovým objemem rozpočtových prostředků ÚSIS v roce 1998.

Čerpání rozpočtových prostředků ukazuje následující tabulka (v tis. Kč):

		Rozpočet		Skutečnost	
		schválený	upravený		
R	Výdaje celkem		77 546	77 546	64 107
O	v tom:	kapitálové výdaje	16 896	16 896	16 642
K		běžné výdaje celkem	60 650	60 650	47 465
	v tom:	platy zaměstnanců	22 298	22 298	17 128
1		ostatní platby za provedenou práci	1 257	1 257	569
9		povinné pojistné zaměstnanců	8 244	8 244	5 973
9		převod do FKSP	447	447	343
8		ostatní běžné výdaje	28 404	28 404	23 452
R	Výdaje celkem		71 148	140 342 ^{*)}	136 788
O	v tom:	kapitálové výdaje	7 805	15 805	15 458
K		běžné výdaje celkem	63 343	124 537	121 330
	v tom:	platy zaměstnanců	25 284	27 684	27 458
1		ostatní platby za provedenou práci	1 358	2 358	735
9		povinné pojistné zaměstnanců	9 325	10 515	9 714
9		převod do FKSP	506	554	549
9		ostatní běžné výdaje	26 870	83 426	82 874
Y	Výdaje celkem ^{**)}		0	65 362	69 844 ^{***)}
2	v tom:	kapitálové výdaje	0	8 000	8 342
K		běžné výdaje celkem ^{****)}	0	57 362	61 502

^{*)} Celkové navýšení rozpočtu o účelové prostředky na řešení problematiky Y2K v částce 69 194 tis. Kč.

^{**)} Údaje byly získány z analytické účetní evidence ÚSIS vytvořené k evidenci hospodaření s účelovými prostředky na problematiku Y2K.

^{***)} Přečerpání účelových prostředků na problematiku Y2K ÚSIS pokryl na základě vnitřních rozpočtových opatření, celkový limit výdajů kapitoly 342 na rok 1999 však překročen nebyl.

^{****)} Uváděný údaj nezahrnuje rozpočtovou položku 511 - platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci a 512 - povinné pojistné placené zaměstnavatelem.

B. Nedostatky při nakládání s prostředky státního rozpočtu

ÚSIS porušil:

1. ustanovení § 11 odst. 1 zákona č. 576/1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České republiky a obcí v České republice (rozpočtová pravidla republiky), kde je uvedeno:

„Rozpočtové prostředky mohou být použity pouze v příslušném rozpočtovém roce, a to k účelům, na které byly státním rozpočtem republiky určeny.“,

a ustanovení § 30 odst. 2 vyhlášky č. 205/1991 Sb., o hospodaření s rozpočtovými prostředky státního rozpočtu České republiky a o finančním hospodaření rozpočtových a příspěvkových organizací, kde je mj. uvedeno:

„Organizace hospodařící s rozpočtovými prostředky je povinna při plnění rozpočtu dbát, aby ... plnila úkoly hrazené ze státního rozpočtu republiky ... Rozpočtové prostředky může používat jen k účelům, pro který byly určeny, ... a v souladu s věcným plněním.“,

tím, že použil v roce 1998 rozpočtové prostředky ve výši cca 2 400 tis. Kč a v roce 1999 ve výši 14 094 tis.

Kč neoprávněně v rozporu s věcným plněním, popř. s určením.

V roce 1998 např.:

- a) uhrazoval postupně náklady ve výši 1 795 485 Kč na provoz telefonů užívaných obchodními společnostmi, které měly pronajaty nebytové prostory v objektu v Praze 1, k němuž měl ÚSIS právo hospodaření. I po uzavření smlouvy o správě budovy zůstal účastníkem telefonních stanic ÚSIS a hradil veškeré náklady. Ty přefakturoval obchodní společnosti až ve čtvrtém čtvrtletí roku 1998, obchodní společnost je uhradila v prosinci 1998 a část ještě v lednu 1999.

Obdobně postupoval i v roce 1999, kdy takto uhradil z rozpočtových prostředků částku 614 410 Kč a teprve v březnu 1999 zajistil převod účastnictví telefonních stanic na jejich uživatele;

- b) uhradil na základě smlouvy o dílo s fyzickou osobou zhotoviteli částku 95 975 Kč, z čehož 57 975 Kč bylo použito v rozporu s věcným plněním. Předmětem smlouvy bylo „vypracování prototypu rozhraní dynamického webu“ specifikované ve čtyřech smluvních bodech, avšak práce uvedené ve třech z nich nebyly dodány;

- c) uhradil z rozpočtových prostředků 369 740 Kč, když v období od června do prosince 1998 hradil pronájem datových spojů pro počítačovou komunikaci tří okresních a dalších 71 městských a obecních úřadů, přestože v té době již mělo jít o provozní náklady zmíněných úřadů;

- d) uhradil z rozpočtových prostředků částku 200 000 Kč, když v období od září 1998 do prosince 1998 hradil výdaje okresního úřadu související se zabezpečením pilotního projektu „Využití rozvodů kabelové televize pro výměnu informací v rámci okresu“. Jednalo se o pronájem datových okruhů kabelové televizní sítě. Obdobně ÚSIS postupoval i v roce 1999, kdy takto uhradil částku 157 000 Kč.

V roce 1999 např.:

- e) uhradil z účelových prostředků na řešení problematiky Y2K smluvní dílo obchodní společnosti ve výši 2 832 900 Kč (vč. daně z přidané hodnoty - dále jen „DPH“). Dílo bylo členěno do tří samostatných částí, přičemž problematiky Y2K se týkala pouze jedna část (75 000 Kč). Částka 2 757 900 Kč, kterou ÚSIS uhradil za zbylé dvě části, byla použita k uhrazení úkolu, jímž ÚSIS plnil plán práce Rady na rok 1999, tj. k jiným účelům, než pro které byla určena;
- f) uhradil z účelových prostředků na řešení problematiky Y2K částku 1,5 mil. Kč obchodní společnosti za dílo, které s problematikou Y2K nesouviselo. Předmětem díla byl projekt dalšího využití monitorovacího systému „v době po odeznění Y2K“, tj. problematika koncepčních záměrů v oblasti civilního nouzového plánování a krizového řízení;
- g) uhradil obchodní společnosti z rozpočtových prostředků částku ve výši 6 725 805 Kč v rozporu s věcným

plněním. ÚSIS s uvedenou společností uzavřel smlouvu o dílo na dodávku a zajištění provozu monitorovacího a informačního centra Y2K. Provoz měl dodavatel podle smlouvy zajišťovat do konce března 2000, ÚSIS však celou smluvní částku uhradil již v prosinci. Uhrazené faktury obsahují jako přílohu předávací protokoly potvrzené jen dodavatelem, a to i v těch případech, kdy se jedná o smluvní dílo plněné průběžně až do března či dubna 2000;

- h) použil rozpočtové prostředky ve výši 83 460 Kč na úhradu cestovních nákladů zahraniční služební cesty fyzické osoby, s níž měl uzavřenu dohodu o pracovní činnosti. Jednalo se o účast na mezinárodním kongresu o telemedicině a vzdělávání lékařů v této oblasti;

2. ustanovení § 30 odst. 2 vyhlášky č. 205/1991 Sb., kde je mj. uvedeno:

„Organizace hospodařící s rozpočtovými prostředky je povinna při plnění rozpočtu dbát, aby ... plnila úkoly hrazené ze státního rozpočtu republiky nejhospodárnějším způsobem a aby efektivně využívala rozpočtových prostředků.“

tím, že použil v roce 1998 rozpočtové prostředky ve výši cca 7 246 tis. Kč a v roce 1999 ve výši cca 37 114 tis. Kč v rozporu s principy hospodárnosti a efektivity.

V roce 1998 např.:

- a) uzavřel s obchodní společností bez veřejné zakázky smlouvu o správě a údržbě počítačové sítě. Smluvní cena byla stanovena měsíční paušální částkou 256 200 Kč (vč. DPH). Od ledna 1999 je v ÚSIS správa a údržba počítačových sítí prováděna ve srovnatelném rozsahu jinou firmou, a to za měsíční paušální částku 50 975 Kč (vč. DPH);
- b) uzavřel v dubnu smlouvu s obchodní společností na zabezpečování spolupráce ÚSIS s médii prostřednictvím vytípaného okruhu odborných novinářů. Ti měli prezentovat činnost ÚSIS, provádět monitoring všech informací o ÚSIS a jeho produktech v národních a regionálních periodikách v ČR a koordinovat služby poskytované ostatními subdodavateli. Smluvní cena byla stanovena měsíční paušální odměnou ve výši 98 820 Kč (vč. DPH) a ÚSIS z rozpočtových prostředků uhradil za celkem 11 faktur částku 1 087 020 Kč. Bližší specifikace provedených služeb a prací v oblasti public relations za příslušný měsíc však nejsou na fakturách uváděny a ÚSIS je nijak nedoložil. Jako výsledek činnosti smluvní firmy ÚSIS skupině kontrolujících předložil pouze seznam novinářů přítomných na tiskové konferenci pořádané ÚSIS v dubnu 1998, statistiku s přehledem zpráv uveřejněných v tisku za období duben až prosinec 1998 a vztahujících se k činnosti ÚSIS a dále seznam televizních a rozhlasových relací. Vyhodnocení účasti a podílu jednotlivých novinářů na zabezpečování smluvních úkolů po dobu trvání smlouvy ÚSIS nepředložil. Z uvedených dokladů není ani zřejmé, zda

se jedná o publikační činnost vytipovaného okruhu novinářů nebo zda nejde pouze o celkový monitoring zveřejněných tiskových zpráv souvisejících s činností ÚSIS. Zmíněný monitoring navíc obsahoval i publikované relace, které s činností ÚSIS vůbec nesusvisely;

- c) uhradil v prosinci z rozpočtových prostředků pořízení digitální videokamery v ceně 99 725 Kč a fotoaparátu v ceně 39 990 Kč. Potřebu pořízení lze zpochybnit, neboť ÚSIS již měl v majetku videokameru Grundig za 41 578 Kč a další videokameru SONY v ceně 52 602 Kč. Obdobně měl ÚSIS v majetku dalších pět fotoaparátů.

V roce 1999 např.:

- d) uzavřel v listopadu tři smlouvy s obchodní společností na poskytování služeb v oblasti informační kampaně související s problematikou Y2K a na vytištění a distribuci informačních letáků do všech domácností. Za plnění smlouvy uhradil do konce roku 1999 z rozpočtových prostředků cca 18 mil. Kč.

Letáky kromě informací týkajících se připravenosti jednotlivých resortů a oborů a informace o zelené lince (včetně uvedení kontaktního telefonu) obsahovaly obecné a nepodstatné pokyny občanům. Byly to např. informace „*Výrobte si seznam s telefonními čísly Vaší nemocnice, policejní a požární stanice ...*“ nebo „*S možnými drobnými závadami u výrobků (např. lednice) se obraťte přímo na servisní služby ...*“ Pouze jeden leták obsahoval mj. doporučený postup v případě chyb počítačů při problematice Y2K;

- e) uzavřel s obchodní společností smlouvu o dílo na „Zřízení a zabezpečení provozu call centra pro zodpovídání dotazů souvisejících s problémem Y2K - 2000“. Telefonické dotazy byly pro volající bezplatné. Smlouva byla uzavřena na dobu určitou do 30. 3. 2000, kdy měla být činnost call centra ukončena. ÚSIS na základě této smlouvy uhradil v prosinci 1999 z rozpočtových prostředků cca 5 762 tis. Kč (vč. DPH).

Uvedenou smlouvu uzavřel ÚSIS v době, kdy centrum sám provozoval v upravených prostorách svého sídla. Hodnocení provozu ukázalo, že v období od srpna do října 1999 bylo přijato 775 dotazů, z toho cca 48 % bylo ze strany ÚSIS hodnoceno jako „ostatní“. ÚSIS bez podrobného rozboru provoz v prosinci 1999 ukončil a zajistil jej pro období do 30. 3. 2000 výše popsanou smlouvou s obchodní společností. Ta zabezpečila provoz call centra pomocí dalších pracovníků získaných nábořem a kromě zodpovídání technických problémů se soustředovala zejména na poradenství v oblasti sociální psychologie. Za prosinec 1999 vykážalo toto call centrum celkem 9 540 hovorů, z toho 6 951 tzv. „zlomyslných“ (tj. cca 73 %), v lednu 2000 bylo 14 137 hovorů, z toho 12 606 „zlomyslných“ (89,2 %) a 186 „ostatních“. Věcných dotazů vykážalo toto call centrum pouze 1 445, tj. cca 10 %;

- f) uhradil obchodní společnosti fakturovanou částku cca 5,3 mil. Kč za výrobu zhruba 300 tis. kusů CD-ROM

k problematice Y2K (dále jen „CD“) včetně distribučních letáků a za distribuci 45 tis. kusů CD vložením do katalogu Modré stránky a do katalogu WWW-stránky 1999.

Na CD byla pro veřejnost stručně vysvětlena problematika Y2K a publikovány příspěvky převzaté z časopisu Profit. Ty se zabývaly problematikou Y2K obecně, včetně historických souvislostí. Na CD byly i materiály pro veřejnost obtížně srozumitelné, případně zcela nevyužitelné.

Kromě toho byly na CD dále uvedeny Národní program řešení Y2K a Teze k Národnímu krizovému plánu ČR pro Y2K. Úkoly zde stanovené se netýkaly široké veřejnosti, jejich plnění měl zajišťovat ÚSIS. Dále byl na CD komprimovaný soubor s volně šiřitelnými programy k otestování připravenosti počítače na problematiku Y2K. Obdobné programy však byly volně dostupné i na internetu. CD obsahovalo i software, který s problematikou Y2K nesusvisel, např. antivirové programy, programy pro získávání různých zpráv a měření biorytmu, včetně asi 60 počítačových her;

- g) uzavřel s advokátní kanceláří smlouvu o poskytování právních služeb a uhradil za její plnění z rozpočtových prostředků částku 1 309 350 Kč. Bližší specifikace fakturovaných služeb nebyla na faktuře uvedena a použité hodinové sazby sjednané ve smlouvě nebyly zdůvodněny ani vykalkulovány. Jako předmět plnění předložil ÚSIS skupině kontrolujících odbornou expertizu „Právní posouzení problematiky tzv. počítačového roku 2000“, která se zabývala pouze právními aspekty přechodu na rok 2000, tedy problematikou, která nebyla v kompetenci a pravomoci ÚSIS a ani vláda v Národním plánu řešení problematiky Y2K ÚSIS takový úkol neuložila.

C. Nedostatky při zadávání veřejných zakázek

ÚSIS uzavřel v letech 1997, 1998 a 1999 s dodavateli smlouvy k provedení veřejných zakázek tak, že realizované postupy zadavatele nebyly v řadě případů v souladu s ustanoveními zákona o zadávání veřejných zakázek.

ÚSIS porušil:

1. ustanovení § 3 odst. 2 zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění zákona č. 148/1996 Sb. (dále jen „zákon“), kde je mj. uvedeno:

„Zadavatel je povinen vyhlásit obchodní veřejnou soutěž, jestliže výše budoucího peněžitého závazku ze smlouvy bez daně z přidané hodnoty ... přesáhne ... v ostatních případech 5 000 000 Kč.“,

tím, že:

- a) v roce 1999 uzavřel s jednou obchodní společností tři samostatné smlouvy na služby v celkové hodnotě cca 14,8 mil. Kč (bez DPH) bez vyhlášení obchodní veřejné soutěže. Poskytované služby touto firmou spočí-

valy ve vytištění a distribuci metodických letáků se stejným obsahem do vybraných periodik a na internete a distribuci letáků do rodin,

ÚSIS pro informování široké veřejnosti o problematice Y2K tak zajistil tři rozsáhlé akce informační kampaně, na které vyhlásil tři samostatné výzvy více zájemcům o veřejnou zakázku k podání nabídky podle ustanovení § 49 odst. 1 zákona. Přitom podle ustanovení § 67 odst. 1 zákona je rozhodující celková výše peněžitého závazku, jestliže se jedná o plnění stejného nebo srovnatelného druhu. V případě informační kampaně byl tento předpoklad beze zbytku splněn;

b) v roce 1999 uzavřel s obchodní společností smlouvu na zřízení a zabezpečení provozu monitorovacího centra Y2K v celkové hodnotě 22,8 mil. Kč (bez DPH), aniž vyhlásil obchodní veřejnou soutěž. ÚSIS na tuto zakázku vyhlásil dne 1. 12. 1999 výzvu jednomu zájemci podle § 50 odst. 1 písm. a) a b) zákona a dne 6. 12. 1999 s touto firmou uzavřel smlouvu.

Práce na zřízení monitorovacího centra Y2K byly rozděleny do několika etap. Z faktury za etapu I. A a ze zprávy k ní přiložené je zřejmé, že práce na této etapě byly zahájeny již v únoru 1999. ÚSIS zadal zhotoviteli práce spojené s vytvořením a provozováním monitorovacího centra Y2K nejen bez vyhlášení obchodní veřejné soutěže, ale i před termínem výzvy jednomu zájemci a před podepsáním smlouvy;

2. ustanovení § 3 odst. 3 zákona, kde je uvedeno:

„Uzavření smlouvy na veřejnou zakázku jiným způsobem než na základě obchodní veřejné soutěže podle odstavce 1 je přípustné pouze při splnění podmínek stanovených v části třetí tohoto zákona.“,

a ustanovení § 49 odst. 1 zákona, kde je mj. uvedeno:

„U veřejných zakázek, u kterých výše budoucího peněžitého závazku ze smlouvy bez daně z přidané hodnoty přesáhne ... 500 000 Kč v ostatních případech, může zadavatel uzavřít smlouvu na podkladě písemné výzvy učiněné nejméně pěti zájemcům.“,

tím, že uzavřel v letech 1997, 1998 a 1999 šest smluv, u kterých vzhledem k výši peněžitého závazku s přihlédnutím k ustanovení § 67 odst. 2 a 3 zákona (určujících výši závazků u smluv uzavíraných na dobu neurčitou a určitou) nevyzval minimálně pět zájemců; v některých případech uzavřel smlouvu přímo, aniž vůbec uskutečnil výzvu více zájemcům k podání nabídky na veřejnou zakázku.

Např. uzavřel:

- a) s obchodní společností v červenci 1997 smlouvu na správu nemovitosti na dobu neurčitou bez zadání výzvy nejméně 5 zájemcům;
- b) s obchodní společností v dubnu 1998 smlouvu na poskytování služeb v oblasti public relations na dobu určitou za paušální měsíční odměnu 81 tis. Kč (bez DPH). Celková výše peněžního závazku činila 810 tis.

Kč. Kromě toho firma v roce 1998 fakturovala za další služby mimo uzavřenou smlouvu další částku cca 242 tis. Kč, celkem tak peněžité závazek v r. 1998 činil cca 1 052 tis. Kč (bez DPH);

- c) s obchodní společností v srpnu 1999 smlouvu na výrobu CD a letáku k problematice Y2K v minimálním nákladu 300 tis. Kč. Za zhotovení CD a letáku byla dohodnuta smluvní cena ve výši 4 350 tis. Kč (bez DPH). K požadavku o předložení úplné dokumentace k realizaci veřejné zakázky podle zákona ÚSIS sdělil, že „*Výběrové řízení nebylo nalezeno (pouze smlouva ze dne 16. srpna 1999)*“;
- d) s obchodní společností v červnu 1999 smlouvu na vybavení odboru ÚSIS „Národní koordinační středisko“ (dále jen „NKS“) výpočetní technikou a kancelářským nábytkem za cenu ve výši 3 657 897 Kč (bez DPH).

ÚSIS k této veřejné zakázce předložil pouze výzvu více zájemcům o veřejnou zakázku k podání nabídky podle ustanovení § 49 odst. 1 zákona a výše uvedenou smlouvu a sdělil, že další korespondence k výběrovému řízení neexistuje.

ÚSIS při realizaci zakázky ani v tomto případě nepostupoval podle ustanovení zákona a zadal veřejnou zakázku předem vybranému dodavateli. Porušení zákona ze strany ÚSIS dokládá skutečnost, že termín doručení nabídek na tuto zakázku byl stanoven na 4. 6. 1999, přičemž vybraná firma již dne 31. 5. 1999 vystavila fakturu na dodávku ve výši 1 756 227 Kč, tzn. před termínem k podání nabídek zájemcům o tuto zakázku, před vyhodnocením případných došlých nabídek a před podepsáním smlouvy o dodávkách vybavení NKS;

3. ustanovení § 2c odst. 2 písm. b) zákona, ve znění zákona č. 93/1998 Sb., kde mj. je uvedeno:

„Uchazeč, se kterým má být uzavřena smlouva, prokáže kvalifikační předpoklady takto: ...

b) podle § 2b odst. 1 písm. d) výpisem z evidence Rejstříku trestů ne starším než šest měsíců, ...“,

a ustanovení § 68 odst. 1 zákona, kde je uvedeno:

„Veškeré úkony zadavatelů a uchazečů učiněné podle tohoto zákona, s výjimkou postupu podle § 49a a 49b, musí mít písemnou formu.“,

tím, že

- a) podle předloženého seznamu vyzval v červnu 1999 sedm firem k podání nabídek na veřejnou zakázku zpracování návrhu Národního krizového plánu k problematice Y2K a dále vyzval k podání nabídek podle ustanovení § 49 odst. 1 zákona na zpracování právního posouzení problematiky Y2K, přičemž nedoložil, že všechny firmy uvedené v seznamu skutečně obeslal; před uzavřením smlouvy nepožadoval předložení výpisu z evidence Rejstříku trestů;
- b) vyhlásil v květnu 1999 výzvu na podání nabídek na zmapování komunikačních struktur v resortech a při

realizaci zakázky netrval před uzavřením smlouvy na předložení výpisu z evidence Rejstříku trestů od uchažeče o zakázku;

4. ustanovení § 64a odst. 1 zákona, kde je uvedeno:

„Při zadání veřejné zakázky podle části druhé a § 49 a 50 vyplní zadavatel „Evidenční list veřejné zakázky“, jehož vzor je uveden v příloze tohoto zákona, a zašle jej do 15 dnů od uzavření smlouvy orgánu dohledu.“

tím, že ve všech kontrolou dotčených případech zadání veřejných zakázek nevyplnil evidenční list veřejné zakázky a nezaslal jej orgánu dohledu.

D. Nedostatky v hospodaření s majetkem státu (nemovitost v Praze)

ÚSIS měl do 29. 11. 1998 právo hospodaření k nemovitému majetku státu - k budově a pozemku v Konviktské ul. čp. 263.

Objekt v Praze 1, Konviktská čp. 263, v k. ú. Staré Město se skládá ze dvou domů provozně propojených spojovací stavbou a oba domy jsou o šesti nadzemních podlažích. Ve spojovací stavbě je umístěno hlavní schodiště, dva výtahy, sociální zařízení a chodba spojující oba domy. Celý objekt je podsklepen. Vytápění je zajišťováno vlastní centrální kotelnou. V objektu je 41 bytových jednotek o celkové ploše 2 675 m² a dále provozní prostory o celkové ploše 3 742 m². Roční výnos z nájemného za pronajaté nebytové a bytové prostory činil např. v r. 1998 cca 7,3 mil. Kč.

V objektu byly v průběhu let 1996 až 1998 provedeny stavební a rekonstrukční práce včetně oprav v hodnotě cca 11 mil. Kč (instalace výtahů, rekonstrukce kotleny a další).

1. Zabezpečení správy nemovitosti v Praze v Konviktské ulici

Dne 31. 7. 1997 uzavřel ÚSIS bez výběrového řízení s obchodní společností smlouvu o správě nemovitosti.

a) Podle uzavřené smlouvy měla tato společnost mj. zajišťovat výpočet výše nájemného, inkasovat výnosy a zajišťovat běžnou údržbu a opravy do 20 tis. Kč za jednotlivý případ. Opravy a údržbu nad uvedený rozsah mohla společnost realizovat pouze po písemném souhlasu ÚSIS.

Podle smlouvy byla společnost povinna předkládat ÚSIS čtvrtletní vyúčtování a stav prostředků na zvláštním bankovním účtu, který společnost k tomuto účelu založila, ale ke kterému neměl ÚSIS dispoziční právo. Na tomto účtu měla společnost soustřeďovat veškeré příjmy související s užíváním bytových a nebytových prostor a hradit z něho náklady spojené s údržbou, běžnými opravami a odměnou za správu objektu.

Tím ÚSIS porušil ustanovení § 4 odst. 2 vyhlášky č. 205/1991 Sb., kde je mj. uvedeno:

„Rozpočtová organizace sestavuje svůj rozpočet příjmů a výdajů podle rozpočtové skladby. Veškeré dosažené rozpočtové příjmy v rámci svého hospodaření soustřeďuje na příslušném příjmovém rozpočtovém účtu a uhrazuje všechny rozpočtové výdaje jen z příslušných výdajových rozpočtových účtů zřízených u banky nebo spořitelny ...“

V rámci vyúčtování za rok 1998 společnost nepřiložila výpisy ze zvláštního bankovního účtu, které by dokládaly úhradu oprav v celkové výši cca 1 942 tis. Kč. Z předložených dokladů i z písemného sdělení vyplynulo, že ÚSIS důsledně nevyžadoval čtvrtletní vyúčtování a předkládání stavu prostředků na zvláštním účtu a ani se nepřesvědčil, zda slouží výlučně k soustřeďování výnosů z pronájmu spravované nemovitosti a k financování výdajů spojených se správou a údržbou této nemovitosti. ÚSIS důsledně nevyžadoval a nezajistil, aby společnost v rámci ročního vyúčtování za r. 1997 a 1998 předložila průkazný a úplný přehled o stavu a pohybu prostředků na zvláštním účtu. Tímto postupem ÚSIS vytvořil podmínky pro sledování vynakládaných prostředků z hlediska hospodárnosti a efektivnosti jejich použití, aby tak mohl postupovat v souladu s ustanovením § 30 odst. 2 vyhlášky č. 205/1991 Sb.

b) Z porovnání údajů o celkové výši nákladů a výnosů uvedených společností v ročních vyúčtováních s výši celkových příjmů a výdajů uvedených v předložených denních bankovních výpisech vyplynuly značné nesrovnalosti. Zvláštní účet zřízený společností sloužil společnosti také k uskutečňování jiných finančních operací.

c) Vyúčtování vyplývající ze správy nemovitosti za roky 1997 a 1998 zpracovala společnost vždy až v následujícím účetním období. Např. při zúčtování výsledků hospodaření za r. 1998 společnost poukázala ze zvláštního účtu na příjmový účet ÚSIS částku cca 1 956 tis. Kč až v únoru 1999. ÚSIS tuto částku zaúčtoval nesprávně jako výnos z pronájmu, ačkoliv byla kompenzací mezi příjmy a výdaji souvisejícími se správou budovy, zahrnujícími nejen výdaje na údržbu, ale i investiční výdaje a odměnu za správu. Tím, že ÚSIS takto zaúčtoval výsledek hospodaření s nemovitostí za r. 1998 do účetního období roku 1999 a připustil uvedenou kompenzaci,

porušil ustanovení § 3 odst. 1 a ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, která mj. uvádějí:

„Účetní jednotky účtují o skutečnostech, které jsou předmětem účetnictví, do období, s nímž tyto skutečnosti časově a věcně souvisí ...“

„Účetní jednotky jsou povinny dodržovat při vedení účetnictví účtová osnova a postupy účtování ...“;

d) ÚSIS ve smlouvě s touto společností stanovil odměnu za správu nemovitosti ve výši 12 % z rozdílu mezi příjmy a výdaji dle ročního vyúčtování. ÚSIS přitom ve smlouvě nestanovil, že do výdajů je nutno zahrnout veškeré náklady na údržbu a opravy spravovaného objektu. Tím společností umožnil, aby ve vyúč-

továních zahrnovala do výdajů pouze náklady na údržbu a opravy do 20 tis. Kč v jednotlivých případech. Společnost si takto např. za rok 1998 vypočetla odměnu cca o 240 tis. Kč vyšší, než jaká by jí náležela v případě, že by do vyúčtování zahrnula náklady na všechny provedené opravy.

- e) ÚSIS nepožadoval na společnosti vyúčtování za rok 1997 a ani za rok 1998, která by byla doložena příslušnými bankovními výpisy ze zvláštního účtu a dalšími účetními doklady. Např. při vyúčtování prací na odstranění havárie teras v budově v Konviktské ulici (celkem cca 1 755 tis. Kč) společnost zahrnula do vyúčtování roku 1998 zálohovou fakturu ve výši 300 tis. Kč, aniž ji k vyúčtování vůbec doložila. Obdobně např. nebyla výpisem z účtu doložena ani oprava 1. patra budovy po havárii v částce cca 1 128 tis. Kč.

2. Prodej nemovitosti v Konviktské ulici

Dne 25. 11. 1997 rozhodl ÚSIS v souladu s ustanovením § 7 odst. 3 vyhlášky č. 119/1988 Sb., o hospodaření s národním majetkem, o přebytečnosti nemovitosti.

- a) Postup ÚSIS při zajišťování souhlasu k prodeji nemovitosti

Při realizaci prodeje nemovitosti v Konviktské ul. ÚSIS požádal vládu o udělení výjimky z ustanovení § 45 odst. 1 zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, ve znění pozdějších předpisů. Předseda vlády žádost vrátil s tím, že „*předložený materiál vykazuje nedostatky věcné i formální*“. Současně požádal, aby ÚSIS postupoval podle stanoviska Ministerstva financí, které uvedlo, že převod majetku ústředního orgánu státní správy nepodléhá ustanovením zákona č. 92/1991 Sb. a doporučilo požádat o souhlas s prodejem nemovitosti podle usnesení vlády ze dne 2. 9. 1992 č. 534, ke zprávě o situaci v dislokaci ústředních orgánů státní správy, které „*ukládá členům vlády a vedoucím ostatních ústředních orgánů státní správy podmínit ode dne přijetí tohoto usnesení souhlasem vlády, po doporučení dislokační komise, zcizování objektů ...*“

ÚSIS při prodeji nemovitosti o souhlas vládu podle usnesení vlády č. 534 nepožádal, a tím porušil ustanovení § 21 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, kde je uvedeno:

„Ministerstva se ve veškeré své činnosti řídí ústavními a ostatními zákony a usneseními vlády.“

- b) Způsob stanovení kupní ceny

Dne 23. 3. 1998 uzavřel ÚSIS se společností, která nemovitost spravovala, kupní smlouvu o prodeji nemovitosti v Konviktské ulici. Kupní cena stanovená ve smlouvě byla převzata ze Zprávy o tržní hodnotě nemovitosti domu čp. 263 s pozemkem č. parcelní 219 v k. ú. Staré Město ze dne 29. 11. 1997, zpracované soudním znalcem. Jednalo se o tzv. objektivizovanou tržní hodnotu celé prodávané nemovitosti (tj. pozemku i budovy),

kteřá byla stanovena jednou částkou, a to ve výši 29 mil. Kč. Samostatné ocenění pozemku a samostatné ocenění budovy v uvedené zprávě soudní znalec neprovedl a ani z příložených propočtů to není zřejmé. Samostatné ocenění pozemku provedl jiný soudní znalec až ve znaleckém posudku ze dne 2. 3. 1998, a to ve výši 9 749 220 Kč. Ministerstvo financí v připomínkách k tomuto posudku mj. uvedlo, že „*Znalecký posudek je zpracován v rozporu s oceňovacími předpisy. Znalec nezohlednil atraktivní polohu pozemku a jeho komerční využití ...*“. Na základě těchto připomínek zpracoval soudní znalec dne 20. 6. 1998 dodatek znaleckého posudku s cenou pozemku ve výši 16 713 160 Kč. Ocenění nemovitosti tak soudní znalec zvýšil na 35 963 940 Kč. Na tuto částku byla Dodatkem k výše uvedené kupní smlouvě uzavřeným dne 3. 8. 1998 stanovena kupní cena, splatná do 90 dnů od nabytí právní moci rozhodnutí o provedení zápisu o vkladu do katastru nemovitostí. Rozhodnutí o vkladu nemovitosti nabylo právní moci dne 30. 11. 1998, kupní cena tak byla splatná do 1. 3. 1999.

Z uvedeného vyplývá, že nemovitosti v Konviktské ulici byly prodány za cenu neodpovídající účetní hodnotě. Kupní cena budovy (cca 19,2 mil. Kč) nedosáhla ani účetní hodnoty (cca 24 mil. Kč).

Společnost uzavřela dne 25. 2. 1999, tj. ještě před zaplacením kupní ceny ÚSIS, kupní smlouvu na prodej těchto nemovitostí s jinou obchodní společností. Kupní cena byla dohodnuta ve výši 42 mil. Kč, tj. o cca 6 mil. vyšší než v kupní smlouvě uzavřené s ÚSIS.

- c) Uhrazení kupní ceny

V dodatku kupní smlouvy uzavřené dne 3. 8. 1998 byla dohodnuta kupní cena ve výši 35 963 940 Kč. Společnost nedodržela smluvně stanovený termín úhrady kupní ceny. Přestože ÚSIS v dostatečném předstihu vyzval společnost k úhradě, zaplatil kupující kupní cenu se zpožděním téměř 1,5 měsíce. Za pozdní úhradu kupní ceny vyúčtoval ÚSIS společnost v souladu s ustanovením čl. III kupní smlouvy poplatek z prodlení v celkové výši cca 705 647 Kč. Společnost odmítla poplatek z prodlení uhradit. Až v průběhu kontroly v lednu roku 2000 pověřil ÚSIS právního zástupce soudním vymáháním neuhrazené částky.

E. Ostatní zjištění

1. Smlouvy s dodavateli odborných děl a činností

V letech 1998 a 1999 ÚSIS uzavřel zhruba 70 smluv s různými dodavateli. V téměř 30 % případů byly předmětem těchto smluv i činnosti, které vzhledem k organizačnímu uspořádání a odborné skladbě pracovníků ÚSIS spadaly do kompetence ÚSIS, přičemž smluvní částky nepřekračovaly hranici 100 tis. Kč (bez DPH). Přestože v ÚSIS byly zřízeny a personálně zabezpečeny příslušné odborné útvary, ÚSIS uzavíral v uvedeném období smlouvy na problematiku standardů státního informačního systému, na přípravu zákonů o Informačních systémech veřejné správy, na datovou problematiku, na organizačně-poradenskou činnost v oblasti informačních

technologii aj. Kromě toho někteří dodavatelé neměli k předmětu smluv odpovídající registrovanou činnost.

Např.:

- dodavatel díla „Zpracování projektu právního rámce Českého fóra pro informační společnost ...“ měl v registru ekonomických subjektů Ministerstva financí registrovanou činnost „Podnikatelské poradenství“ a v registru živnostenského podnikání Ministerstva průmyslu a obchodu (dále jen „registry“) „Činnost organizačních a ekonomických poradců“;
- dodavatel děl „Revize, obecný návrh varianty koncepce a paragrafový variantní návrh zákona o ochraně osobních údajů“ a „Pracovní verze monitoringu stavu nasazení informačních systémů ve veřejné správě v hlavním městě Praze“ měl v registrech „Zpracování dat“ a „Vývoj a údržba software a softwarové aplikace“;
- dodavatel děl „Vypracování návrhu zákona o ISVS“ a „Právní oponentní a konzultačně poradenská činnost při přípravě návrhu zákona o elektronickém podpisu“ měl v registrech registrované činnosti „Vydavatelská činnost“, „Zprostředkování obchodu“ a „Sekretářské služby a překlady (vč. tlumočnických služeb)“.

Někteří dodavatelé byly zaregistrováni jen několik měsíců před uzavřením smlouvy s ÚSIS.

2. Postup ÚSIS při uzavírání smluv

ÚSIS v některých případech při uzavírání smluv neověřoval oprávněnost smluvních stran ve věci jednat. Uzávěl např.:

- a) v roce 1998 smlouvu o poskytování služeb s obchodní společností a v roce 1999 smlouvu o dílo s jinou obchodní společností, přičemž v obou případech nebyl dodavatel pod názvem uvedeným ve smlouvě registrován v obchodním rejstříku;
- b) v roce 1999 dvě smlouvy s obchodními společnostmi, u nichž nedoložil, že zástupci těchto společností podepsaní na zmíněných smlouvách byli k podpisu v době uzavření smluv oprávněni.

3. Postup při organizování ÚSIS

- a) V průběhu jednoho roku od prosince 1998 došlo na ÚSIS celkem k deseti podstatným organizačním změnám. Organizační uspořádání zůstalo i přes časté změny značně nepřehledné a obsahovalo velký počet druhů vedoucích funkcí. Např. vedle vedoucího oddělení ještě vedoucí úseků, vedle vedoucího referenta i vrchní referenty a kromě náměstků a vrchního ředitele i vedoucí rady a vrchní rady. V organizačním uspořádání k 1. 12. 1999 tak např. byla systemizována 2 místa náměstků předsedy a 11 míst ředitelů, 10 míst vrchních radů a 20 míst vedoucích radů, 4 místa vedoucích úseků a 11 míst vedoucích oddělení, 12 míst vedoucích referentů a 18 míst vrchních referentů a 4 místa vedoucích sekretariátů. Limit počtu pracovníků na rok 1999 byl stanoven na 145.

- b) ÚSIS nemá stanoven systemizovaný počet platových tříd pro jednotlivé útvary. V roce 1998 bylo zařazeno v platové třídě 12 cca 18 % pracovníků, ve třídě 11 cca 15 % a ve třídě 10 cca 14 % pracovníků. V roce 1999 bylo v platové třídě 12 zařazeno přibližně 18 % pracovníků, ve třídě 11 cca 19 % a ve třídě 10 téměř 13 % pracovníků. V uvedených letech tak bylo téměř 50 % z cca 110 zaměstnanců zařazeno v platové třídě 10 a vyšší, ale valná část odborných činností byla zadávána mimo ÚSIS.

F. Shrnutí

Kontrolní akcí byla prověřena správnost, hospodárnost a účelnost plnění a čerpání prostředků státního rozpočtu především v letech 1998 a 1999 prostřednictvím kapitoly 342 – Úřad pro státní informační systém. Hospodaření s prostředky státního rozpočtu a s majetkem státu bylo sledováno v souvislosti s plněním úkolů ÚSIS včetně problému zabezpečení přechodu na tzv. počítačový rok 2000 (Y2K).

Zjištěné nedostatky lze stručně charakterizovat jako:

- neoprávněné použití rozpočtových prostředků na plnění, která byla v rozporu s určením, a to v roce 1998 ve výši cca 2,4 mil. Kč a v roce 1999 ve výši cca 14,1 mil. Kč,
- nevhodné a neefektivní použití rozpočtových prostředků v roce 1998 ve výši 7,2 mil. Kč a v roce 1999 ve výši 37,1 mil. Kč,
- porušování zákona o zadávání veřejných zakázek, kdy zejména nebyla vyhlášována obchodní veřejná soutěž, popřípadě nebyl vyzván příslušný počet zájemců o veřejnou zakázku,
- porušování zákona o účetnictví nesprávným vedením účetní evidence, nezaúčtováním skutečností do období, s nimiž tyto skutečnosti časově souvisejí apod.,
- neodpovědné hospodaření s majetkem státu při jeho správě a prodeji,
- nevhodné uzavírání mnoha smluv (cca 70) s předmětem plnění, který měli zaměstnanci ÚSIS v náplni práce (podle organizačního uspořádání), a s dodavateli, kteří k předmětu plnění neměli náležité oprávnění.

Uvedeným nedostatkům nezabránily ani časté změny organizačního uspořádání (10 změn v období jednoho roku). Tyto změny se vyznačují značnou nepřehledností a velkým počtem druhů (8) a počtem (cca 92) titulárních vedoucích ze (110 zaměstnanců) včetně vysokého podílu zaměstnanců zařazených do platových tříd 10 - 12 (cca 50 %).

Kontrolou dotčený majetek státu byl v účetní hodnotě 104 mil. Kč a objem použitých prostředků státního rozpočtu byl 216 mil. Kč, z toho v roce 1999 ve výši 178 mil. Kč. U použití prostředků státního rozpočtu byly zjištěny závažné nedostatky ve výši 62 mil. Kč, tj. u 31 % (z toho v roce 1999 ve výši 52 mil. Kč, tj. u 38 %).